

Dr. sc. Ratko Brnabić, asistent
Pravnog fakulteta Sveučilišta u Splitu

PRAVO UGOVORNIH STRANA NA ODGODU ISPUNJENJA OBVEZE I PRAVO PRODAVATELJA NA ZAUSTAVLJANJE ROBE U PRIJEVOZU PREMA KONVENCIJI UJEDINJENIH NARODA O UGOVORIMA O MEĐUNARODNOJ PRODAJI ROBE

UDK: 341.2:347.2

Pregledni znanstveni rad

Primljeno: 15.12.2011.

Raspravlja se o problemu buduće povrede ugovora o kupoprodaji u slučajevima kada su se ispunile pretpostavke za primjenu Konvencije Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe (Bečka konvencija). Konvencija za slučaj buduće povrede ugovora uređuje pravna sredstva odgode ispunjenja obveze, zaustavljanje robe u prijevozu (pravo kojim se smije koristiti samo kupac) te raskid ugovora. Treba utvrditi kada su se ispunile pretpostavke za korištenje spomenutih pravnih sredstava. To pitanje je osobito značajno jer korištenje tih sredstava bez opravdanog razloga može za posljedicu imati povredu ugovora.

Ključne riječi: *Konvencija Ujedinjenih naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe, obveze kupca i prodavatelja, buduća povreda ugovora, odgoda ispunjenja obveze, raskid ugovora.*

1. UVOD

Dužnost ispunjenja ugovornih obveza je jedno od opće prihvaćenih načela u međunarodnoj trgovini. Ugovorne strane dužne su ispuniti ugovorne obveze čak i kada njihovo ispunjenje postane izrazito otežano. Time se ostvaruje važno načelo trgovačkog ugovornog prava - pravna sigurnost trgovačkih transakcija. Kad jedna od ugovornih strana ne ispuni svoju obvezu ili je ispuni, ali s određenim nedostacima, nastaje povreda ugovora.

Međutim, ponekad će i prije dospijeća obveze biti vidljivo da jedna strana ne može o dospijeću ispuniti svoje obveze. Također, ponekad će jedna strana izjaviti da neće ispuniti znatan dio svoje ugovorne obveze. Tada je riječ o tzv. budućoj (predstojećoj) povredi ugovora.

Većina nacionalnih pravnih sustava prihvaća pojam predstojeće povrede ugovora jer u takvim slučajevima nije opravdano očekivati da je strana lojalna ugovoru i dalje dužna ispuniti svoju obvezu. To polazište slijedi i Konvencija

Ujedinjenih Naroda o ugovorima o međunarodnoj prodaji robe iz 1980. godine¹ (u daljnjem tekstu: Konvencija) jer razvoj međunarodne trgovine dovodi do potrebe izjednačavanja pravnih mehanizama za reguliranje pravnih odnosa koji nastaju prilikom međunarodnih trgovačkih transakcija.

U ovom radu analiziraju se odredbe Konvencije kojima se uređuje pitanje predstojeće povrede ugovora o kupoprodaji. Temeljno pravno sredstvo za takvu povredu je pravo strane lojalne ugovoru da odgodi ispunjenje. Ispune li se u međuvremenu i pretpostavke *bitne povrede* ugovora, ta strana stječe i pravo na raskid ugovora. Također, razmatra se i pravo prodavatelja da zaustavi robu u prijevozu i spriječi predaju robe kupcu koji u budućnosti neće ispuniti svoju obvezu. Spomenute odredbe otvaraju i niz pitanja pa je cilj ovog rada utvrditi kada su se ispunile pretpostavke za korištenje tih pravnih sredstava. Ta pitanja razmatraju se i raščlambom sudske prakse koja ukazuje na moguća rješenja. Konvencijske odredbe o predstojećoj povredi ugovora uspoređuju se i s Načelima za međunarodne trgovačke ugovore (Principles of International Commercial Contracts – u daljnjem tekstu: Načela UNIDROIT)², kao i s odredbama Načela Europskog ugovornog prava – (Principles of European Contract Law - Lando Principles, u daljnjem tekstu: Landova načela)³. Republika Hrvatska je izjavom o sukcesiji od 8. lipnja 1998. g. pristupila Konvenciji⁴, pa ako su se u konkretnom slučaju ispunile pretpostavke⁵ za njenu primjenu, zaključci ovog članka vrijede i za domaće subjekte.

2. ODREDBE KONVENCIJE KOJIMA SE UREĐUJE PREDSTOJEĆA (BUDUĆA) POVREDA UGOVORA

Pravo na odgodu ispunjenja obveze i pravo na zaustavljanje robe u prijevozu za slučaj predstojeće (neizbježne) povrede ugovora uređeno je čl. 71. Konvencije. Pripremni rad za čl. 71. Konvencije⁶ bio je usmjeren na donošenje nove,

---

¹ Tekst Konvencije objavljen je u Službenom listu SFRJ, međunarodni ugovori, br. 10/84, zajedno sa Zakonom o ratifikaciji Konvencije. Tekst Konvencije na službenim jezicima pogledati na <http://www.jus.uio.no/lm/un.contracts.international.sale.of.goods.convention.1980/doc>, 5. prosinca 2011.

² Donosi ih Međunarodni institut za izjednačavanje privatnog prava (UNIDROIT). Tekst Načela međunarodnog trgovačkog prava dostupan na <http://www.unidroit.org/english/principles/contracts/main.htm>, 5. prosinca 2011.

³ Lando, O., Beale, H., Principles of European contract Law, Parts I and II, Kluwer Law International, 2000.

⁴ V. Narodne novine, međunarodni ugovori, br. 8/98. Konvencija se primjenjuje s retroaktivnim učinkom od dana 8. listopada 1991., datuma kada je Republika Hrvatska postala samostalni, međunarodno priznati subjekt. RH nije izjavila rezervu u pogledu primjene neke od konvencijskih odredbi pa se Konvencija primjenjuje u cijelosti, a u hijerarhijskom redu izvora međunarodnog trgovačkog ugovornog prava je, po pravnoj snazi iznad dispozitivnih i prisilnih propisa našeg zakona koji uređuje tu materiju - Zakona o obveznim odnosima.

⁵ V. čl. 1.-3. Konvencije.

⁶ Usp. Schlechtriem, P., Einheitliches UN-Kaufrecht. Das Übereinkommen der Vereinten Nationen über internationale Warenkaufverträge – Darstellung und Texte, Tübingen: Mohr, 1981, str. 84. i dalje; Scheffele, B., Die Rechtsbehelfe des Verkäufers nach deutschem und UN- Kaufrecht, Rheinfelden:

objektivizirane definicije pojma *predstojeće (prijeteće) povrede ugovora*. Uvodi se i pravilo o tome kada se smatra da se ta pretpostavka ispunila⁷. Cilj odredbe je uspostaviti ravnotežu interesa ugovornih strana i time omogućiti primjenu načela ravnopravnosti ugovornih strana⁸. Ugovorna strana dužna je obavijestiti drugu stranu o namjeri da odgodi ispunjenje obveze, odnosno o namjeri da zaustavi robu u prijevozu. Uz to, ta odredba uređuje mogućnost da strana koja nije ispunila obvezu pruži primjereno jamstvo (osiguranje) da će je ipak ispuniti.

Ugovor o kupoprodaji, najvažniji od svih dvostranoobvezujućih ugovora⁹, korišten je kao obrazac za pravno uređenje odnosa činidbe i protučinidbe. Konvencija jasno odvađa obveze kupca od obveza prodavatelja iako su te obveze međusobno uvjetovane. Pravilo *do ut des* o odnosu između obveze kupca i prodavatelja jedno je od temeljnih načela Konvencije pa je ugrađeno i u čl. 71. Konvencije¹⁰. Slučaj isporuke robe prije isplate kupovne cijene otvara dvojbe jednako kao i slučaj isplate cijene prije isporuke robe. U prvom, prodavatelj nije siguran hoće li kupac platiti ugovorenu kupovnu cijenu; u drugom, kupac nije siguran hoće li prodavatelj isporučiti robu. Iz tih je razloga razvijen sustav dokumentarnih akreditiva i međunarodnih trgovačkih termina kao nadgradnja međunarodnoga trgovačkog prava sa svrhom rješavanja tih pitanja. Potrebno je za te slučajeve uvesti pravni standard o tome što ugovorne strane opravdano mogu očekivati od ugovora. Ova rješenja dolaze u obzir kada je jedna ugovorna strana već ispunila svoju obvezu (isporučila je robu ili platila kupovnu cijenu). Tada dokumenti o pravu vlasništva na robu mogu spriječiti stranu koja će prekršiti ugovor da primi robu za koju nije isplatila cijenu, ali istovremeno kupac nije dužan platiti robu koja nije ni isporučena.

Odredbe iz Poglavlja V. Konvencije primjenjuje se na obje ugovorne strane i obuhvaća slučajeve *prijeteće (predstojeće) smetnje ispunjenju (čl. 71. Konvencije)*, *predstojeće povrede ugovora (čl. 72. Konvencije)* i *remećenje ispunjenja obveza*

Schäuble, 1986, str. 160. i dalje.

⁷ Pokušalo se preciznije opisati pojmove „teške ekonomske okolnosti druge ugovorne strane“, „ozbiljan nedostatak u sposobnosti ugovorne strane na ispunjenje obveze ili kreditna nesposobnost“ te „ponašanje ugovorne strane u pripremama za ispunjenje i samom ispunjenju.

⁸ *Usp. Schlechtriem, P.*, o. c. u bilj. br. 6, str. 84. i dalje. O povijesti Konvencije opširnije *Strub, M. G.*, The Convention on International Sale of Goods: Anticipatory Repudiation Provisions and Developing Countries, 38 Int'l & Comp LQ, 1989, str. 489.

⁹ *Treitel, G. H.*, Remedies for Breach of Contract. Courses of action open to the party aggrieved, u: David/ von Mehren (ur.), International Encyclopedia of Comparative Law, vol. VII: Contracts in General, Tübingen: Mohr, 1989, str. 246. i dalje.

¹⁰ Prema odredbama iz čl. 71. i 72. ULIS-a istovremeno ispunjenje međusobnih obveza temeljno je načelo. U konvenciji je spomenuto načelo ograničeno samo na odredbe iz čl. 57. i 58. Konvencije. *Usp. također Loewe, R.*, Der Übereinkommensentwurf der Vereinten Nationen über die Verjährung in internationalen Kaufsachen, u: von Caemmerer (ur.), Festschrift für Pan. J. Zepos anlässlich seines 65. Geburtstag, vol. II, Athen/Freiburg/Köln: Katsikalis, 1973, str. 89.

Također v. sudsku praksu o tome pitanju. U presudi LG Darmstadt od 29. svibnja 2001., sud u obrazloženju ističe da je poveznica ispunjenja ugovornih obveza pretpostavka za korištenje prava na odgodu ispunjenja obveze, preuzetu s: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/010529g1.html>, 19. studenog 2011.; U tom smislu v. i presudu OLG Dresden od 27. prosinca 1999., preuzetu s: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/991227g1.html>, 19. studenog 2011.

iz ugovora s obročnom isplatom cijene (čl. 73. Konvencije). Temeljno je pitanje o pretpostavkama nastanka povrede ugovora. Uz to, valja odrediti značenje pojma *ugrožavanje ispunjenja*. Nadalje, treba ispitati kakav je učinak smetnji na ispunjenje buduće obveze. Pravna sredstva, koja su po svom pravnom učinku privremene naravi, uređena su čl. 71. Konvencije. Odredba iz članka 71. daje prodavatelju i kupcu pravna sredstva kojima se može koristiti prije nego što je roba isporučena/ plaćena cijena (čl. 71. st. 1. Konvencije), pa i onda dok je roba još u prijevozu (čl. 71. st. 2. Konvencije). Spomenute odredbe rješavaju pitanje rizika koji nastaju zbog neistovremenog ispunjenja obveza i pomaže da se ugovorne strane stave u položaj kao da je riječ o slučaju istovremenoga ispunjenja, a to sredstvo je dodatna zaštita ugovornim stranama, zajedno s dokumentarnim akreditivom ili sličnim sredstvima osiguranja obveza. Ključna značajka pravnoga sredstva iz čl. 71. Konvencije jest da ne mora nastati povreda da bi strana lojalna ugovoru mogla koristiti svoja prava. Kada lojalna strana odluči iskoristiti svoja prava iz čl. 71. Konvencije, odnos između ugovornih strana možda nije onakav kakav je bio u trenutku sklapanja ugovora, ali još nije došlo do povrede ugovora. Ugovorna strana ovlaštena je odgoditi ispunjenje obveze kad je vidljivo (očito) da u budućnosti druga strana neće ispuniti bitan dio svojih ugovornih obveza. Stoga će povreda ugovora nastati tek u budućnosti. Tijekom rasprava na kojima se usuglašavao tekst Konvencije najvažnije je bilo pitanje o tome kada je neka od ugovornih strana prešla „prag izvjesnosti“ ispunjenja obveze.

S druge strane, čl. 71. Konvencije ne sadrži pravo strana na raskid ugovora. To pitanje uređeno je odredbama čl. 72. i 73. Konvencije. Tim odredbama uređuju se pravna sredstva koja možemo koristiti prije dospelosti obveze ili prije nego je obveza ispunjena do kraja. U svakom od spomenutih slučajeva daju se drugačije pretpostavke o tome kada može biti riječi o slučaju *predstojeće povrede ugovora*.

Prema odredbi čl. 58. st. 1. Konvencije, temeljno je načelo da kupac i prodavatelj moraju istovremeno ispuniti svoje ugovorne obveze.¹¹ Pravila koja se primjenjuju kod međunarodnih ugovora često odstupaju od tog obrasca jer se jednoj ugovornoj strani nameće obveza da ispunji svoju obvezu prije nego što to učini druga strana. Postoji li opasnost da jedna strana neće ispuniti bitan dio svojih obveza, druga strana može odgoditi ispunjenje vlastite obveze koja dopijeva ranije ili istovremeno s obvezom strane koja neće ispuniti svoju obvezu. Strana lojalna ugovoru ovlaštena je odgoditi vlastito ispunjenje, ali i pripreme radnje koje prethode ispunjenju obveze¹². Pravni temelji nastanka *moгуće, vjerojatne povrede ugovora* širokog su opsega pa obuhvaćaju sve zamislive slućajeve ometanja ispunjenja obveze. Ako je roba već otpremljena i na putu je prema kupčevom sjedištu, prodavatelj je ovlašten zaustaviti robu u prijevozu i sprijećiti njenu dostavu kupcu¹³.

Korištenje prava na odgodu ispunjenja ili zaustavljanja robe koja je već predana

---

¹¹ V. čl. 58. Konvencije. *Usp.* čl. 85. Konvencije.

¹² *Strub, M. G.*, o. c. u bilj. br. 8, str. 495.

¹³ *Treitel, G. H.*, o. c. u bilj. br. 9, str. 245. i dalje.

prijevozniku utječe na rokove za ispunjenje ugovornih obveza, ali ne daje pravo na raskid ugovora. Prestane li opasnost povrede ugovora ili ako druga strana pruži primjereno osiguranje za ispunjenje obveze, moguće je da se ugovorne obveze ispune u izvornim (ugovorenim) rokovima. Uz pretpostavku da ugovorne strane nisu izrijeком isključile primjenu odredaba iz čl. 71. Konvencije ili to pitanje nisu drugačije uredile¹⁴, spomenute odredbe daju prodavatelju i kupcu pravo da odgode ispunjenje, a prodavatelju daju i dodatno pravo da zaustavi robu koja je već predana na isporuku (otpremljena), ali još nije stigla kupcu. U svakom slučaju, o poduzetim mjerama potrebno je bez odgode obavijestiti drugu ugovornu stranu (čl. 71. st. 3. Konvencije). Dužnost obavješćavanja druge strane protuteža je jednostranom pravu na mijenjanje ugovornih odredaba. Spomenuta pravna sredstva važna su ugovornim stranama jer se njima uređuje dužnost isporuke i plaćanja postavljeno u čl. 58. Konvencije.

Pretpostavka za korištenje spomenutih prava jest okolnost da je došlo do povrede ugovora u svezi s bitnim dijelom ugovornih obveza druge strane. Ta povreda nastat će tek u budućnosti pa postoji opasnost da ugovorna strana neće ispuniti svoju obvezu. Tipični primjer predstojeće povrede ugovora je slučaj kada jedna od ugovornih strana izjavi da neće ispuniti ugovornu obvezu; međutim, okolnosti mogu uputiti na zaključak da će nastupiti bitna povreda ugovora zbog neispunjenja¹⁵. Riječ je o predstojećoj (budućoj) povredi ugovora posebice kad:

- objektivne činjenice pokazuju već i prije roka za ispunjenje ugovorne obveze da jedna od ugovornih strana po dospijeću neće ispuniti svoje obveze;
- ugovorna strana izjavi da neće u cijelosti ili u bitnome dijelu ispuniti svoje ugovorne obveze.

Nepoželjno je da se ugovornu stranu oslobodi dužnosti ispunjenja obveze čim posumnja da druga strana neće ispuniti svoje obveze. Pravni sustav mora urediti slučajeve kada postoji vjerojatnost da će nastupiti povreda ugovora. Nije opravdano za očekivati da druga strana nastavi ispunjavati obvezu.

Opasnost da jedna strana neće ispuniti bitan dio svojih obveza ne znači da je tada nastala i bitna povreda ugovora iz čl. 25. Konvencije, iako bi opasnost nastanka takve povrede u svakom slučaju opravdala korištenje toga pravnoga sredstva, koje je privremenog učinka¹⁶. Mora biti *vidljivo* da druga strana neće ispuniti *bitan dio svojih ugovornih obveza*. Nije dostatno da jedna od ugovornih strana propusti ispuniti neku od sporednih ugovornih obveza.

Značenje pojma *bitan dio (ugovorne) obveze* utvrđuje se razmatranjem ugovora u cjelini. To je polazište i za procjenu od kojeg je značaja za ugovor ispunjenje pojedine obveze (primjerice, mjesto i vrijeme ispunjenja ugovora). Važna indicija

---

¹⁴ V. čl. 6. Konvencije.

¹⁵ V. komentar uz čl. 7.3.3 Načela UNIDROIT, dostupan na: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/principles/uni71.72.html>.

¹⁶ Povreda bitnog (znatnog) dijela obveze ugovorne strane ne mora nužno ispuniti pretpostavku za bitnu povredu ugovora iz čl. 25. Konvencije. O tom pitanju V. presudu LG Berlin od 15. rujna 1994., preuzetu s: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/940915g1.html>, 19. studenog 2011.

je okolnost da je taj posebni interes *vidljiv* u ugovoru. U procjeni svih okolnosti pravnoga odnosa ne smije se zaboraviti da je svrha odredbe uspostava ravnoteže između ugovornih strana¹⁷. Nije potrebno da je buduća povreda posljedica skrivljenog ponašanja te ugovorne strane. Nadalje, izuzeci od odgovornosti za naknadu štete ne proširuju se na pravo suspenzije (čl. 79. st. 5. Konvencije). Kod procjene o tome postoji li opasnost povrede ugovora, u obzir treba uzeti i ponašanje druge strane, a ne samo one koja u budućnosti neće ispuniti svoju obvezu (čl. 80. Konvencije).

Nadalje, Konvencija navodi slučajeve kada može biti riječi o *opasnosti nastanka buduće povrede ugovora* pa tim polazištem povećava objektivnost procjene. Temelji su postavljeni široko, pa obuhvaćaju sve uzroke budućih smetnji ispunjenju obveze¹⁸. Izraz *ozbiljan nedostatak u sposobnosti druge ugovorne strane na ispunjenje ugovora* ne obuhvaća samo opće smetnje ispunjenju kao što je štrajk, gubitak proizvodnog pogona ili prirodne pojave, već i pravne prepreke ispunjenju obveze¹⁹. Ako je nad ugovornom stranom otvoren stečaj, riječ je o ozbiljnom manjku (nedostatku) u kreditnoj sposobnosti²⁰.

Odredba čl. 71. st. 1. toč. b. Konvencije uređuje pitanje smetnji ispunjenju koje proizlaze iz posebnih okolnosti ugovorne strane tijekom priprema za ispunjenje ili okolnosti u svezi s ispunjenjem ugovora. Tu također mora postojati opasnost da jedna od ugovornih strana neće uspjeti ispuniti bitan dio svojih obveza. Primjerice, ne uspije li prodavatelj nabaviti sirovine te dobiti potrebne dozvole. Tu valja ubrojiti i slučajeve kada se u proizvodnji koriste štetni, po zdravlje opasni materijali, sirovine koje imaju nedostatak, kada koristi neprimjereno sredstvo za prijevoz robe, kada postoje nedostaci u svezi pakiranja robe ili su upute za uporabu robe nedostatne.

Nije uvijek jednostavno razgraničiti ponašanje u pripremi za ispunjenje obveze i radnje koje spadaju u ispunjenje ugovorne obveze. Okolnost da se razmatra

---

¹⁷ O mogućnosti praktične primjene te odredbe dvojbu izražava *Vilus*, ali ističe da je ona rezultat kompromisa. *Vilus, J.*, Provisions common to the Obligation of the Seller and the Buyer, u: Šarčević/Volken (ur.), *Dubrovnik Lectures*, 1985., New York: Oceana, 1986, str. 241. i 245.

¹⁸ *Usp.* i čl. 72. st. 1. Konvencije.

¹⁹ Primjerice izbijanje oružanog sukoba, zabrana izvoza, elementarne nepogode. Ozbiljan manjak (nedostatak) u *kreditnoj sposobnosti* (kreditna nesposobnost) ugovorne strane jednak je ozbiljnom manjku u sposobnosti te strane na ispunjenje obveze; to će se prvenstveno odnositi na kupca, ali i na prodavatelja koji tek treba pribaviti robu ili poduzeti pripremne radnje za ispunjenje svoje obveze. Detaljnije *Karollus, M.*, Judicial interpretation and application of the CISG in Germany 1988-1994, 1 Rev CISG, 1995, str. 87. U prvoj presudi u svezi s čl. 71. st. 1. Konvencije, sud smatra da je prodavatelj opravdano odgodio ispunjenje jer ponašanje kupca upućuje na zaključak da ni ubuduće neće ispunjavati svoje obveze. Kupac nije isplatio cijenu ni sedam mjeseci o dospelosti. V. presudu RB Hasselt od 1. ožujka 1995., preuzetu s: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950301b1.html>, 19.11. 2011. U drugoj presudi, sud smatra da je prodavatelj očito, vidljivo nesposoban za isporuku robe koja nije niti u prodavateljevom posjedu pa je kupac ovlašten obustaviti plaćanje. Presuda OLG Hamm od 23. lipnja 1998., preuzeta s: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/980623gl.html>, 19. studenog 2011.

²⁰ Nema mjesta odgodu isplate kupovne cijene ako isporučena roba ima nedostatak. Tako u presudi LG München, sud ističe da kupac nije ovlašten odgoditi isplatu jer isporučeni namještaj nije izrađen od ugovorenih materijala. V. Presudu LG München od 6. travnja 2000., preuzetu s: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000406g1.html>, 19. studenog 2011.

ponašanje obveznika u pripremi za ispunjenje ugovora ukazuje na svrhu odredbe i u skladu je s polazištem da, ispune li se te pretpostavke, druga strana ima pravo odgoditi ispunjenje obveze i prije dospijeća. Pravo strane lojalne ugovoru na odgodu povezano je s ranije spomenutim odredbama čl. 72. Konvencije.

Konvencija propisuje da smetnja mora postati vidljiva *nakon sklapanja ugovora*²¹. S tim u svezi, pretpostavke za odgodu ispunjenja iz odredbe čl. 71. st. 1. Konvencije, koje su se ispunile nakon sklapanja ugovora, mogu se koristiti čim strana lojalna ugovoru sazna za njih. Međutim, ako su postojale prije sklapanja ugovora, strana lojalna ugovoru nije ovlaštena odgoditi ispunjenje svoje obveze ako je za te okolnosti znala ranije ili najkasnije u trenutku sklapanja ugovora²².

Okolnost da je nakon sklapanja ugovora ugovornoj strani postalo vidljivo (*eng. became apparent*) da druga strana neće ispuniti bitan dio svojih obveza treba procijeniti objektivno²³: Strani lojalnoj ugovoru moraju biti poznate sve okolnosti koje su bile poznate svim sudionicima²⁴. Njezina dužnost da se informira o svim okolnostima druge strane obuhvaća znanje o činjenicama koje bi razumna osoba smatrala bitnim za sklapanje ugovora²⁵.

Treba li nakon sklapanja ugovora uzeti u obzir i prepreke ispunjenju koje su postojale prije ili u trenutku sklapanja ugovora, procjenjujemo prema općim pravilima o zabludi, manama volje ili o promijenjenim okolnostima²⁶. Tada nema mjesta primjeni domaćeg prava²⁷.

U nastavku rada valja razmotriti i usporediti odredbe čl. 71. i 72. Konvencije. Njima se uređuju pretpostavke i uvjeti za korištenje prava na odgodu ispunjenja obveze te pravo na raskid ugovora u slučaju predstojeće povrede. Odredbama čl. 73. Konvencije uređuje se pitanje predstojeće povrede ugovora kod ugovora s obročnom isplatom cijene. Zajedničke značajke pravnih sredstava iz čl. 71. i 72. Konvencije su:

- Manja predstojeća povreda ugovora nije dostatna za korištenje spomenutih pravnih sredstava. Samo ako buduća povreda dovodi u pitanje ispunjenje bitnoga dijela ugovornih obveza ili predstavlja bitnu povredu ugovora, druga strana može se koristiti tim pravnim sredstvima.

- Primjena oba pravna sredstva ovisi o tome postoji li standard izvjesnosti nastanka povrede ugovora u budućnosti. Teret rizika pogrešne procjene snosi onaj

---

²¹ *Schlechtriem, P.*, o. c. u bilj. br. 6, str. 84. i dalje.

²² Tako *Flesch, K.*, Der Irrtum über die Kreditwürdigkeit des Vertragspartners und die Verschlechterungseinrede, Anwendbarkeit des BGB neben dem UN- Kaufrecht (CISG), *BB* 1994., str. 875.

²³ *Schlechtriem, P.*, Uniform Sales Law - The UN-Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Manz: Vienna, 1986, str. 94.

²⁴ Činjenice su očite, jasne svakom objektivnom promatraču. *Schlechtriem, P.*, o. c. u bilj. br. 6, str. 86. i dalje.

²⁵ V. čl. 8. st. 2. Konvencije.

²⁶ *Ibid.* str. 85.

²⁷ *Flesch, K.*, o. c. u bilj. br. 22, str. 876. *Usp.* čl. 7. st. 2. Konvencije.

tko se koristi tim sredstvima²⁸.

- Konvencija u čl. 49. i 64. uređuje pravo ugovorne strane na raskid ako ponašanje druge strane predstavlja bitnu povredu ugovora. S druge strane, odredbe iz čl. 71. i čl. 72. uređuju slučajeve kada i prije dospelosti postoji opasnost nastanka povrede ugovora.

S druge strane, spomenute odredbe se i razlikuju. Prema čl. 72. Konvencije, raskid ugovora temeljem predstojeće bitne povrede ugovora treba strogo ograničiti. Mora *biti jasno* da će nastupiti bitna povreda ugovora, što nedvojbeno zahtijeva veći stupanj izvjesnosti nego u slučaju odredbe iz čl. 71. Konvencije²⁹ prema kojoj mora *postati vidljivo* da druga strana neće ispuniti bitan dio svoje obveze. Stoga je prema odredbama Konvencije znatno lakše ispuniti pretpostavke za odgodu, nego za raskid³⁰. To je i logično rješenje jer je neispunjenje bitnog dijela obveza ipak manjeg pravnog značaja od slučaja bitne povrede ugovora. Također, izraz „*postati vidljivo*“ upućuje na niži stupanj vjerojatnosti u odnosu na izraz „*biti jasno*“.

Međutim, u nekim slučajevima, stroži su zahtjevi odredbe o pravu na odgodu, nego odredbe o pravu na raskid. Primjerice, kod prava na raskid, obavijest drugoj strani nije niti potrebna ako je ta druga strana izjavila da neće ispuniti obvezu. Suprotno tome, o odgodi ispunjenja obveze mora se odmah obavijestiti drugu stranu³¹. Kod prava na raskid ne traži se da je predstojeća povreda ugovora jasan rezultat ponašanja druge strane ili posebnih okolnosti. Traži se samo da je povreda ugovora jasna, bez obzira na okolnosti³². Ipak, pravo na odgodu je privremeno pravno sredstvo³³ koje se može koristiti zato što još nije nastupila bitna povreda ugovora³⁴. Ponekad će se moći koristiti oba pravna sredstva, primjerice ako je predstojeća povreda ugovora ispunila pretpostavke *bitne povrede ugovora* iz čl. 25. Konvencije³⁵.

Obje odredbe vezuju se uz prognozu o izvjesnosti nastanka povrede te o stupnju

---

²⁸ Detaljnije *Seliazniova, T.*, Prospective Non-Performance or Anticipatory Breach of Contract, 24 Journal of Law and Commerce (2004), str. 111. i dalje.

²⁹ *Bennett, T.*, u: *Commentary on the International Sales Law: The 1980 Vienna Sale Convention*, Bianca & Bonell (ur.), Milan: Giuffrè, 1987, str. 528; dostupno na : <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/bennett-bb71.html>, 19. studenog 2011.

³⁰ *Lookofsky, J.*, The 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Herbots/ Blanpain (ur.), Suppl. 29 International Encyclopaedia of Laws - Contracts, Kluwer Law International (2000), str. 148.; dostupno na: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/loo71.html>, 19. studenog 2011.

³¹ V. UNCITRAL-ovu Zbirku presuda o Konvenciji UN o Međunarodnoj prodaji robe (8. lipnja 2004.), A/CN.9/SER.C/DIGEST/CISG/72: Digest 2; dostupno na: http://www.uncitral.org/english/clout/digest_cisg_e.htm, 19. studenog 2011.

³² Tako *Bennett, T.*, o. c. u bilj. br. 29, str. 528.

³³ V. *Ziegel, J. S.*, u: Galston/ Smit (ur.), International Sales: The United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Juris Publishing, Matthew Bender, 1984, Ch. 9, str. 9.-34., dostupno na: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/ziegel6.html>, 19. studenog 2011.

³⁴ *Bennett, T.*, o. c. u bilj. br. 29, str. 519.

³⁵ *Enderlein, F.; Maskow, D.*, International Sales Law: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Oceana Publication (1992), str. 286.; dostupno na: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/enderlein.html>, 19. studenog 2011.

težine te povrede ugovora. Međutim, odredba o pravu na odgodu ima za cilj očuvati ugovor dok odredba iz čl. 72. Konvencije uređuje pitanje raskida ugovora. Iz tog razloga traže se drugačije pretpostavke primjene spomenutih pravnih sredstava³⁶. Pravom na raskid valja se koristiti obazrivo, posebice uzmu li se u obzir i druga pravna sredstva. Raskine li ugovorna strana ugovor bez opravdanog (važnog) razloga, možda je time počinila bitnu povredu ugovora. Zbog toga je sigurnije, u slučaju dvojbe, odgoditi ispunjenje i tražiti od druge strane primjereno osiguranje jer bi neopravdana izjava o raskidu mogla imati učinke bitne povrede ugovora.

S obzirom na to da će do neispunjenja obveze doći tek u budućnosti, valja procijeniti koliko će dugo postojati okolnosti koje bi u budućnosti mogle dovesti do povrede ugovora. Nije opravdano očekivati potpunu izvjesnost nastanka povrede ugovora; visok stupanj izvjesnosti je dostatan. Objektivni zaključak razumne osobe koja posluje u toj gospodarskoj grani polazište je za procjenu o tome je li se ta pretpostavka ispunila³⁷. Subjektivno viđenje „pretjerano opreznog vjerovnika“ nije opravdani razlog za primjenu tih sredstava. Ipak, iz svega navedenog zaključuje se da je niži stupanj izvjesnosti neispunjenja obveze u budućnosti potreban za korištenje prava na odgodu³⁸.

Na kraju ovog dijela rada treba istražiti kako su ova pitanja uređena Načelima europskog ugovornoga prava (Landova načela)³⁹ i Načelima za međunarodne trgovačke ugovore (Načela UNIDROIT-a). Prema čl. 7.3.4. Načela UNIDROIT, vjerovnik je ovlašten tražiti „odgovarajuće, primjereno osiguranje za dospelu obvezu ispunjenja“ i pridržati vlastito ispunjenje kad god opravdano (razumno) vjeruje da će doći do bitnog neispunjenja obveze. S druge strane, pravo na raskid (eng. *termination*) zbog predstojećeg neispunjenja prema čl. 7.3.3. Načela UNIDROIT dopušta se samo kada je „očito da će nastupiti bitno neispunjenje“. Stoga je traženi stupanj vjerojatnosti vidljivo viši u drugom slučaju. Odredba čl. 8:105(1) Landovih načela slična je odredbi čl. 7.3.4. Načela UNIDROIT („tko razumno može pomisliti, vjerovati“). Nadalje, prema odredbi čl. 9:201(2) Landovih načela, dopušta se vjerovniku da zastane sa svojim ispunjenjem „dok god je očito da druga strana neće ispuniti svoju obvezu u trenutku kada obveza prve strane postane dospelja“. Stoga je dostatna za korištenje tog pravnog sredstva okolnost da druga strana u budućnosti neće ispuniti svoju obvezu. Pretpostavka izvjesnosti iz čl. 9:201(2) traži viši stupanj vjerojatnosti nego ranije spomenuta pretpostavka iz čl. 8:105(1).

---

³⁶ *Eiselen, S.*, Remarks on the manner in which the UNIDROIT Principles of International Commercial Contracts may be used to interpret or supplement Articles 71 and 72 of the CISG, tekst dostupan na: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/principles/uni71,72.html#er>; 19. studenog 2011.

³⁷ V. čl. 8. st. 2. Konvencije. *Usp.* presudu OGH od 12. veljače 1998, preuzeta s: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/980212a3.html>, 19. studenog 2011. Sud posebno ističe da je za primjenu odredbe iz čl. 71. st. 1. a) Konvencije mora postojati visoka vjerovatnost nastanka ozbiljnog manjka kreditne sposobnosti.

³⁸ Zbog toga što su pravna sredstva iz čl. 71. Konvencije privremenog trajanja, za njihovu primjenu traži se niži stupanj vjerojatnosti nego za pravna sredstva iz čl. 72. Konvencije. *Karollus, M.*, o. c. u bilj. br. 19, str. 87.

³⁹ Detaljnije *Petrić, S.*, Uvod u Načela europskog ugovornog prava, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 29 (2008.), 1 ; str. 335.-370.

3. PRAVO UGOVORNIH STRANA NA ODGODU ISPUNJENJA OBVEZE

Ugovorne strane mogu se koristiti pravnim sredstvom odgode ispunjenja od trenutka sklapanja ugovora pa do trenutka kada nastupi rok ispunjenja obveze. Pod određenim pretpostavkama to se sredstvo može koristiti puno prije roka dospijeća obveze⁴⁰. Čak i kad je očito (vidljivo) da će neizbježno doći do povrede ugovora, strana lojalna ugovoru može pričekati prije nego li iskoristi spomenuto pravo. Mnogi nacionalni pravni sustavi uređuju da je ugovorna strana ovlaštena zaustaviti vlastito ispunjenje kada postoji opasnost da druga strana o dospelosti neće ispuniti svoju obvezu⁴¹. Pravo na odgodu ispunjenja odnosi se na obje ugovorne strane i na bilo koju ugovornu obvezu. Pretpostavka je da obveza strane koja namjerava odgoditi ispunjenje još nije dospjela jer se u suprotnom slučaju više ne može koristiti tim sredstvom. Pravo na odgodu ne odnosi se samo na slučajeve u svezi s radnjama koje spadaju u ispunjenje obveze nego i na slučajeve kada je već iz *pripremljenih radnji*, koje prethode ispunjenju obveze, postalo vidljivo da druga strana neće ispuniti bitan dio svojih ugovornih obveza.

Pravo na odgodu ispunjenja omogućuje strani vjernoj ugovoru da odstupi od ugovorenog vremenskog slijeda u ispunjenju ugovornih obveza, a da ne nastupi povreda ugovora⁴². Dok god postoje opravdani razlozi za dvojbu u svezi sa sposobnošću druge ugovorne strane da ispunji obvezu, ugovor je u stanju odgode⁴³. Ugovorna strana može, čim postoji opasnost nastanka bitne povrede ugovora, izjaviti raskid ugovora. Odredba čl. 71. Konvencije sama po sebi ne daje strani lojalnoj ugovoru pravo na raskid ugovora. Stanje odgode prestaje te se nastavlja s ispunjenjem ugovornih obveza ako je prestala smetnja za ispunjenje ili kada druga strana pruži primjereno osiguranje. Pravni učinci odgode ne prestaju retroaktivno pa se ugovoreni redoslijed ispunjenja obveza mora prilagoditi tim okolnostima.

Uz to se i pojavljuje praktično pitanje o trajanju stanja odgode ispunjenja obveze⁴⁴. Na to pitanje je odgovorio LG Stendal u presudi od 12. listopada 2000. godine⁴⁵: Ovlast na odgodu ispunjenja ostaje dok opasnost nastanka povrede ugovora u budućnosti (ili u svezi s pripremanjima u izvršenju ugovora) ne prestane, dok druga strana ne počini bitnu povredu ugovora ili dok druga strana ne osigura primjereno osiguranje za ispunjenje svoje obveze,. Ako druga strana obvezu ispunji djelomično, strana vjerna ugovoru smije odgoditi ispunjenje, ali ne smije izjaviti raskid. Ugovorna strana koja zastane s ispunjenjem snosi rizik da je pogrešno

---

⁴⁰ Jan, S., Die Erfüllungsverweigerung im deutschen und in UN-Kaufrecht, Frankfurt am Main: Lang, 1992., str. 171.

⁴¹ Tako Shen, J., "Declaring the Contract Avoided: The U.N. Sales Convention in the Chinese Context": New York International Law Review, Vol. 10, No. 1, New York State Bar Association (Winter 1997); str. 20.-21.; preuzeto s: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/shen.html>, 19. studenog 2011.

⁴² Scheifele, B., o. c. u bilj. br. 6, str. 165.

⁴³ Karollus, M., o. c. u bilj. br. 19, str. 88.

⁴⁴ V. Enderlein, F.; Maskow, D., o. c. u bilj. br. 35, str. 286.

⁴⁵ V. presudu LG Stendal od 12. listopada 2000., dostupnu na: <http://www.cisg.law.pace.edu/cases/001012g1.html>, 19. studenog 2011.

zaključila da postoji opravdan razlog za odgodu ispunjenja⁴⁶. Ako nisu ispunjene te pretpostavke, riječ je o povredi ugovora što može utjecati na ugovornu obvezu druge strane⁴⁷. Konvencija spomenutim odredbama pruža širok izbor pravnih sredstava pa se isključuje primjena sličnih odredaba domaćega prava čak i onda kada je domaća odredba šireg opsega od spomenutih odredaba Konvencije.

Prodavatelj i kupac mogu odgoditi ispunjenje vlastite ugovorne obveze kada postane očito da druga ugovorna strana neće ispuniti bitan (znatan) dio svojih ugovornih obveza. Pretpostavke za odgodu ispunjenja su:

- ozbiljan nedostatak u sposobnosti ugovorne strane na ispunjenje ili njena kreditna nesposobnost,

- ponašanje ugovorne strane u pripremama za ispunjenje ili u svezi s ispunjenjem ugovora.

S tim u svezi, pretpostavke za primjenu odredaba iz čl. 71. st. 1. Konvencije su okolnost da bi u budućnosti moglo doći do neispunjenja bitnog dijela ugovornih obveza te visoki stupanj vjerojatnosti da će takva povreda ugovora stvarno i nastati. Te pretpostavke postale su vidljive (očite) nakon sklapanja ugovora, a lojalna ugovorna strana dužna je bez odgode (odmah) obavijestiti drugu ugovornu stranu o svojoj namjeri da zastane s vlastitim ispunjenjem.

Važno je utvrditi što se smatra *ozbiljnim nedostatkom sposobnosti za ispunjenje obveze*, te kakvo je ponašanje jedne strane u pripremi za ispunjenje ugovorne obveze dostatan pravni temelj da druga strana odgodi ispunjenje obveze⁴⁸.

U tom smislu, traži se određeni stupanj izvjesnosti nastanka povrede ugovora u budućnosti. Rizik pogrešnog zaključka leži na ugovornoj strani koja je odgodila svoju obvezu. Odgoda je dopuštena samo ako postoji temelj za zaključak da druga strana neće ispuniti bitan dio svojih obveza⁴⁹. Pravni standard prema kojem je „postalo očito, vidljivo“ zapravo znači da je prema uobičajenom poslovnom ponašanju postalo izvjesno (sigurno) da druga strana neće ispuniti svoju obvezu⁵⁰. Mora postojati visoki stupanj vjerojatnosti neispunjenja obveze. Razlozi za takvo ponašanje moraju biti vidljivi *razumnoj osobi u istim okolnostima*. U praksi, druga strana mora procijeniti jesu li nastupile te pretpostavke. Ta odgoda nije konačna jer druga strana može dati primjereno osiguranje. Stoga se nerijetko rasprave o pitanju smije li se odgoditi ispunjenje svode na provjeru je li druga strana pružila primjereno osiguranje za ispunjenje svojih obveza⁵¹. Nadalje,

---

⁴⁶ Teret dokaza o tome da su nastale materijalne pretpostavke za odgodu ispunjenja je na ugovornoj strani koja odgađa ispunjenje. *Henninger, M.*, Die Frage der Beweislast im Rahmen des UN-Kaufrechts, Munich: VVF, 1994., str. 245. *Usp. Jung, R.*, Die Beweislastverteilung im UN-Kaufrecht, Frankfurt am Main: Lang, 1996, str. 226.

⁴⁷ V. čl. 80. Konvencije. *Usp.* s presudom OLG Köln od 8. siječnja 1997., preuzeto s: <http://www.cisg-online.ch/cisg/urteile/217.htm>, 19. studenoga 2011.

⁴⁸ *Vilus, J.*, o. c. u bilj. br. 17, str. 241.

⁴⁹ *Ibid.*, str. 242.

⁵⁰ Tako *Bennett, T.*, o. c. u bilj. br. 29, str. 522.

⁵¹ *Ibid.*, str. 522.

takvo stanje vidljivo je nakon sklapanja ugovora⁵². Svrha odredbe je spriječiti ugovorne strane da se koriste odredbama ako su im u trenutku sklapanja ugovora bile poznate nepovoljne okolnosti druge strane. Ne traži se da te okolnosti nastanu nakon sklapanja ugovora već da tada postanu vidljive⁵³.

Konvencija ne razlikuje povredu glavne od povrede sporednih obveza niti je za korištenje tog pravnog sredstva potrebno da ponašanje ugovorne strane bude skrivljeno. Istovremeno nema svaka povreda ugovora za posljedicu pravo na odgodu ispunjenja obveze. Buduća povreda ugovora mora utjecati na ispunjenje bitnog (znatnog) dijela ugovornih obveza. Stoga povreda ugovora koja je manjeg značaja (kao što je povreda sekundarne obveze ili manja povreda glavne obveze) nije dostatna. S druge strane, prema odredbama čl. 71. i 72. Konvencije nije potrebno da nastupi bitna povreda ugovora u smislu značenja tog pojma iz čl. 25. Konvencije⁵⁴. Ako u početku nebitna povreda ugovora s vremenom preraste u bitnu povredu ugovora, strana lojalna ugovoru ovlaštena je odgoditi ispunjenje svoje obveze⁵⁵. Nema dvojbe da se pojam neispunjenje bitnog dijela obveza razlikuje od pojma „bitna povreda ugovora“ koja je pretpostavka za raskid ugovora, što je bila i namjera tvoraca Konvencije⁵⁶. Procjena o nastanku bitne povrede ugovora daje se prema okolnostima konkretnoga slučaja⁵⁷, pri čemu se posebice uzima u obzir namjera ugovornih strana te okolnost da su im u trenutku sklapanja ugovora bile poznate njihove namjere (tj. svrha koju druga strana namjerava ostvariti sklapanjem ugovora). Svrhu sklapanja ugovora nije lako dokazati, a sud ili arbitražno tijelo mora primijeniti objektivni standard tumačenja. Taj se standard temelji na pitanju bi li razumna osoba koja sklapa ugovore u tom gospodarskom području u istim okolnostima protumačila sadržaj ugovora kao i konkretne ugovorne strane.

Pravno sredstvo odgode ispunjenja primjenjuju se kada povreda ugovora još nije niti nastala pa procjena o postojanju pretpostavki za odgodu ispunjenja redovito uključuje prognozu o budućoj povredi bitnog dijela ugovornih obveza. Usprkos činjenici da se pravno sredstvo temelji na budućem događaju, vjerojatnost nastanka buduće povrede ugovora u možemo procijeniti samo prema sadašnjim okolnostima. Hoće li povreda ugovora nastati, neizvjesno je kao što je općenito

---

⁵² Moguć je i sljedeći slučaj: jedna ugovorna strana je u vrijeme sklapanja ugovora bila u lošim ekonomskim prilikama, ali strana koja se poziva na pravo odgode može dokazati da se to stanje dodatno pogoršalo nakon sklapanja ugovora.

⁵³ *Enderlein, F.; Maskow, D.*, o. c. u bilj. br. 35, str. 285.

⁵⁴ Prema čl. 25. Konvencije, povreda ugovora koju učini jedna strana smatrat će se bitnom ako se njome uzrokuje takva šteta drugoj strani da je bitno lišava onog što je opravdano očekivala od ugovora, osim ako takvu posljedicu nije predvidjela strana koja čini povredu niti bi je predvidjela razumna osoba istih svojstava u istim okolnostima.

⁵⁵ To proizlazi iz okolnosti da odgodu ispunjenja svih ugovornih obveza u duljem razdoblju prema pravnim učincima valja izjednačiti s faktičnim raskidom ugovora.

⁵⁶ Detaljnije *Flechtner, H. M.*, The Several Texts of the CISG in a Decentralized System: Observations on Translations, Reservations and other Challenges to the Uniformity Principle in Article 7(1), 17 *Journal of Law and Commerce* (1998), str. 187.-217.; dostupno na: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/text/flechtner71,72.html>, 19. studenog 2011.

⁵⁷ V. čl. 8. Konvencije.

neizvjesna svaka prognoza o budućim događajima. Čak i onda kada ugovorna strana izjavi da neće ispuniti svoje obveze, još uvijek postoji mogućnost da će ih na kraju ipak ispuniti jer su se, primjerice, u međuvremenu promijenile okolnosti. Ispravnost te procjene je od osobitog značaja zbog ozbiljnih pravnih učinaka neopravdane odgode ispunjenja obveze⁵⁸. Puka mogućnost nastanka povrede ugovora u budućnosti nije dostatan temelj za odgodu ispunjenja. Traži se visok stupanj vjerojatnosti nastupanja povrede, ali ta pretpostavka ne smije biti nepremostivo visoka. Neutemeljena bojazan ugovorne strane nije pravni temelj za planiranje budućih odluka pa stoga nije niti pretpostavka za odgodu ispunjenja.

Ugovorna strana lojalna ugovoru ovlaštena je prestati s ispunjenjem čim postane vidljivo da druga strana neće ispuniti bitan dio svojih obveza uz pretpostavku da su te okolnosti nastale nakon sklapanja ugovora. U pravilu iz čl. 71. st. 1. Konvencije subjektivna bojazan u pogledu ispunjenja obveze druge strane nije opravdan razlog za odgodu; moraju postojati objektivni temelji koji ukazuju na visoku vjerojatnost neispunjenja obveze⁵⁹. Kod povrede ugovora prije dospijeća redovito je riječ o hipotetskoj, budućoj povredi ugovora. Svaka ugovorna strana dužna je prikupiti dovoljno informacija o drugoj ugovornoj strani kako bi razumno mogla procijeniti je li druga ugovorna strana fizički i financijski sposobna za ispunjenje. Međutim, od ugovornih strana nije opravdano očekivati da razmotre svaki detalj. Prostorna udaljenost u međunarodnoj trgovini i prijevozu otežava prikupljanje informacija. Složene transakcije kao što je ugovor o zajedničkom pothvatu uključuju prethodnu opsežnu provjeru, dok to nije slučaj kod ugovora o kupoprodaji. Stupanj znanja jedne ugovorne strane o okolnostima druge ugovorne strane trebamo procijeniti u svezi s konkretnim ugovorom i ostalim okolnostima slučaja.

---

⁵⁸ Prije nego što je usvojena konačna verzija čl. 62. Nacrta (sada čl. 71. Konvencije), na Konferenciji je Povjerenstvo opsežno raspravljalo o jasnoći onih čimbenika koji nam služe za procjenu vjerojatnosti nastanka povrede ugovora u budućnosti. Prije usvajanja konačnog, završnog Nacrta, predlagalo se tumačenje ugovora na subjektivnom standardu „dobrog temelja za zaključak“. Vidljivo je da procjena budućih okolnosti ne isključuje čimbenik neizvjesnosti pa ne postoji mehanizam kojim bi se apsolutno objektivno mogli predvidjeti budući događaji. Uključivanjem izraza „...postalo je vidljivo (očito)...“ Konferencija i Povjerenstvo zauzimaju objektivni pristup u procjeni buduće povrede ugovora. Dok su dvojbe jedne ugovorne strane o namjeri druge strane da povrijedi ugovor utemeljene na ranijim zapažanjima, sama povreda ugovora tek treba nastati. Ugovorna strana koja bi mogla biti oštećena u budućnosti procjenjuje vjerojatnost nastanka povrede temeljem sadašnjih činjenica i okolnosti.

⁵⁹ *Honnold, J.*, Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, 3rd ed., Kluwer Law International, The Hague (1999), str. 428.; dostupno na: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/ho71.html> 19. studenog 2011. Prema čl. 71. Konvencije, sve ozbiljne okolnosti koje dovode u pitanje redovito ispunjenje obveze, kao i financijske poteškoće uključivo i kreditnu nesposobnost, ukazuju na to da je ispunjenje obveze postalo dvojbeno. Spomenuti rizik može biti posljedica dužnikova ponašanja kod ispunjenja obveze ili u pripremi za ispunjenje obveze prema odredbi iz čl. 71. st. 1. toč. b. Konvencije. Također, v. presudu Oberster Gerichtshof (OGH) Österreich od 12. veljače 1998., dostupnu na: <http://www.cisg.law.pace.edu/cases/980212a3.html>, 19. studenog 2011. Sud ističe da je nastao ozbiljan nedostatak u kupčevoj kreditnoj sposobnosti ako je nad njim otvoren stečajni postupak ili ako je trajnije obustavio svoja plaćanja. Kašnjenje s pojedinim isplatama nije dostatan temelj za zaključak da je kupac nesposoban za plaćanje.

4. PRAVO NA ODGODU U SUDSKOJ PRAKSI

Strana lojalna ugovoru mora odlučiti o odgodi ispunjenja obveze. Procijeni li sud da u konkretnom slučaju nema mjesta odgodi ispunjenja, ta strana odgovara za naknadu štete koja je tako nastala drugoj strani. Konvencija nabraja slučajeve kada je odgoda ispunjenja dopuštena. Uvijek valja uzeti u obzir konkretne okolnosti slučaja i ponašanje strane koja nije lojalna ugovoru. Primjerice, nesposobnost ugovorne strane za ispunjenje ugovora kao i njena kreditna nesposobnost (čl. 71. st. 1. toč. a. Konvencije) su opravdan razlog za odgodu ispunjenja druge strane. Nesposobnost („nedostatak u sposobnosti“) ispunjenja ugovorne obveze može biti posljedica štrajka, pada proizvodnje zbog, primjerice, požara ili druge prirodne nepogode, zakonskih ili političko-carinskih zapreka kao što je zabrana uvoza te robe. Strana je kreditno nesposobna ako je nad njom otvoren stečajni postupak. Neispunjenje obveze iz ugovora koje je jedna od strana ranije sklopila s trećima može biti opravdan razlog za odgodu. S druge strane, kašnjenje u ispunjenju jedne obveze kod ugovora s uzastopnim plaćanjem nije opravdan razlog za odgodu (osim ako neispunjenje jednog obroka predstavlja bitnu povredu ugovora). Načelno, sud ili arbitražno tijelo procjenjuju kreditnu sposobnost ugovorne strane kada je dvojbeno hoće li ona ispuniti svoje obveze. Prema odredbi iz članka 71. st. 1. toč. b. Konvencije, ugovorna strana smije odgoditi ispunjenje svojih ugovornih obveza ako ponašanje druge ugovorne strane prilikom priprema za ispunjenje ili samog ispunjenja ukazuju na to da ta strana neće ispuniti bitan dio svojih ugovornih obveza (primjerice, ako druga strana ne može dokazati da ima dostatna financijska i druga sredstva te da raspolaže dokumentima od značaja za ispunjenje obveze).

Sudska praksa zemalja članica pokazuje da su nacionalni sudovi skloni prihvatiti pravo ugovorne strane na odgodu ispunjenja. U presudi suda u Berlinu (Landgericht Berlin) od 15. rujna 1994.⁶⁰, prihvaća se kupčevo pravo da zastane s plaćanjem jer mu prodavatelj odbija isporučiti određene stvari. U presudi OLG Hamm od 23. lipnja 1998.⁶¹, sud dopušta kupcu odgoditi plaćanje za robu koju mu prodavatelj nije isporučio zbog iznenadne nestašice te robe. Prodavatelj nije uspio dokazati da je nestašica nastupila prije prijelaza rizika s prodavatelja na kupca. Vrhovni sud Austrije u presudi od 6. veljače 1996.⁶², dopušta prodavatelju da odgodi isporuku jer kupac odbija izdati mjenicu na što se obvezao ugovorom. U spomenutom slučaju kupac odbija isplatiti kupovnu cijenu (čl. 54. Konvencije), pa prodavatelj može koristiti i druga pravna sredstva iz čl. 61. Konvencije⁶³.

⁶⁰ Landgericht (LG) Berlin, 15. rujna 1994. Preuzeto s: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/940915g1.html>, 17. listopada 2011.

⁶¹ Oberlandesgericht (OLG) Hamm, 23. lipnja 1998. Preuzeto s: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/980623g1.html>, 17. listopada 2011.

⁶² Presuda OGH Österreich, 6. veljače 1996. Preuzeto s: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960206a3.html>, 17. listopada 2011.

⁶³ Prodavatelj može zahtijevati od kupca da plati cijenu, preuzme isporuku ili da izvrši druge svoje obveze, ako se prodavatelj ne opredijeli za sredstvo koje je suprotno ovakvim zahtjevima. Prodavatelj može izjaviti da raskida ugovor. Nadalje, ako je prema ugovoru kupac dužan odrediti oblik, mjere ili druga obilježja robe, a kupac ne učini tu specifikaciju do ugovorenog datuma ili do proteka razumnog roka nakon što je od prodavatelja primio zahtjev da to učini, prodavatelj može, ne dirajući time u svoja druga

Prodavatelj je međutim i sam propustio kupcu na vrijeme pružiti sve potrebne informacije kako je bilo ugovoreno pa nastupaju i pravni učinci iz čl. 80. Konvencije⁶⁴. Prodavatelj nije imao pravo zastati s ispunjenjem svoje obveze jer je on odgovoran za neizdavanje mjenice. Nadalje, Arbitražno tijelo Mađarske gospodarske komore u svojoj odluci od 5. prosinca 1995.⁶⁵ zauzima stav da se neplaćanje ugovorenih obroka o njihovom dospijeću smatra dostatnim temeljem za prestanak s budućim isporukama. U predmetu pred belgijskim sudom⁶⁶, kupac je naručio zimsku odjeću od prodavatelja. Kupac je po isporuci samo djelomično platio i naručio ljetnu kolekciju odjeće. Prodavatelj je odbio isporučiti drugu narudžbu. Kupac je tražio naknadu štete zbog neispunjenja obveze (isporuke ljetne odjeće). Sud je prihvatio prodavateljevo pravo na odgodu ispunjenja, barem dok kupac ne ispuni svoju obvezu plaćanja prve isporuke koju još nije ispunio niti sedam mjeseci po dospelosti.

Sudovi su u mnogim slučajevima držali da ugovorna strana nije bila ovlaštena odgoditi ispunjenje. U predmetu pred sudom OLG Hamm, kupac je naručio 200 tona šunke. Prodavatelj je kasnije izvijestio kupca da će isporučiti šunku u drugačijem pakiranju. Kupac je ovo prihvatio bez prigovora. Kupac je prihvatio četiri od deset ugovorenih isporuka, ali je odbio primiti isporuku posljednjih šest, navodeći da šunka nije pakirana prema zdravstvenim standardima pa da nije podobna za prodaju kupcima. Sud u istom slučaju zauzima stav da nedostatak vezan za isporuku manje količine robe nije dostatan temelj za odgodu jer tu nije riječ o neispunjenju bitnog dijela obveze⁶⁷. Ugovorne strane nemaju pravo na odgodu ako je kupac primio robu.

U predmetu u kojem kupac nije mogao dokazati da postoji uzročna veza između neodgovarajućih isporuka i (ne)plaćanja, sud ne dopušta odgodu⁶⁸. U predmetu pred Vrhovnim sudom Republike Austrije⁶⁹ raspravljalo se o tome postoji li ozbiljan nedostatak ispunjenja u slučaju kreditne nesposobnosti. Sud smatra da je riječ o kreditnoj nesposobnosti u slučaju kad je nad dužnikom otvoren stečajni postupak ili u slučaju ovrhe nad samom isporukom, ali ističe da zakašnjenje u plaćanju nije dostatan pravni temelj za korištenje tog pravnog sredstva.

---

prava koja može imati, učiniti sam tu specifikaciju u skladu s kupčevim potrebama koje su mu mogle biti poznate. Vidi čl. 61-65. Konvencije.

⁶⁴ Prema čl. 80. Konvencije, jedna strana se ne može pozivati na neispunjenje druge strane ako je to ponašanje uzrokovano njezinom radnjom ili propustom.

⁶⁵ Arbitration Court of the Chamber of Commerce and Industry of Budapest, Hungary, Award No. Vb 94131, 5. prosinca 1995. Preuzeto s: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/951205h1.html>, 17. listopada 2011.

⁶⁶ V. presudu Rechtbank van Koophandel Hasselt, 1. ožujka 1995. Preuzeto s: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950301b1.html>, 17. listopada 2011.

⁶⁷ V. presudu OLG Hamm od 22. rujna 1992., dostupnu na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/920922g1.html>, 19. studenog 2011.

⁶⁸ V. presudu Hof van Beroep Gent od 26. travnja 2000., dostupnu na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000426b1.html>, 10. prosinca 2011.

⁶⁹ V. presudu Vrhovnog suda Republike Austrije od 12. veljače 1998., dostupnu na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/980212a3.html>, 10. prosinca 2011.

5. PRAVO NA ZAUSTAVLJANJE ROBE KOJA JE VEĆ PREDANA PRIJEVOZNIKU

Prema odredbi iz čl. 71. st. 2.a. Konvencije, prodavatelj je ovlašten zaustaviti robu od trenutka otpremanja do trenutka kada je predana kupcu uz pretpostavku da je u međuvremenu nastala opasnost da kupac neće moći ispuniti svoju obvezu⁷⁰. Pretpostavke za pravo zaustavljanja robe u otpremi, a prije isporuke kupcu i pravo odgode jednake su, jer je prvo spomenuto pravo samo produžetak drugog. Načela postavljena u čl. 71. st. 1. Konvencije također se primjenjuju u svezi s pitanjem kada su kod kupca nastale okolnosti koje pogoršavaju njegovu sposobnost na ispunjenje obveze.

Za razliku od prava na odgodu ispunjenja obveze, kojim se mogu koristiti obje ugovorne strane, čl. 71. st. 2. Konvencije uređuje slučajeve kada je prodavatelj predao robu prijevozniku, a kupac nije platio cijenu⁷¹. Kupcu ne pripada slično pravo jer bi odgoda plaćanja ozbiljno ugrozila propise o međunarodnim plaćanjima, a neisplata čeka je u mnogim državama kazneno djelo. Pravo na zaustavljanje robe ne ovisi o tome je li rizik prešao na kupca. Jednako tako, domaći propisi koji uređuju stvarna prava ne sprječavaju primjenu odredbe iz čl. 71. st. 2. Konvencije⁷². Također, čl. 58. st. 2. Konvencije omogućava prodavatelju da kupcu isporuči robu, ali uz uvjet da kupac mora platiti kupovnu cijenu. Iz toga proizlazi da se odredba iz čl. 71. st. 2. Konvencije primjenjuje samo onda kada roba nije isporučena⁷³. To znači da će spomenuti članak biti od koristi samo u neuobičajenoj kombinaciji okolnosti kada je opasnost neisplate cijene nastala nakon predaje robe prijevozniku, ali prije nego li je roba predana kupcu, a prodavatelj više nema nadzor nad robom⁷⁴.

Pravo na zaustavljanje robe sprječava kupca da stekne posjed na robi koja je u prijevozu. S tim u svezi, pretpostavka za korištenje tog prava jest okolnost da je roba isporučena, ali još uvijek nije stigla kupcu tj. još nije u njegovom posjedu. Pri tome nije od značaja je li kupac već stekao vlasništvo te drži li dokumente koji mu daju ovlast zahtijevati isporuku robe (čl. 71. st. 2., prva rečenica Konvencije). Kao i kod prava na odgodu ispunjenja, propust da se drugu stranu obavijesti o korištenju prava zaustavljanja robe u prijevozu iz čl. 71. st. 3. Konvencije ne utječe na provedivost prava na zaustavljanje robe u prijevozu, ali tada kupac može ustati sa zahtjevom za naknadu štete.

---

⁷⁰ Spomenutu odredbu koja je slična odredbi iz čl. 73. st. 2. ULIS-a, možemo povijesno pratiti u engleskim, američkim i skandinavskim propisima. Ništa slično ne postoji u njemačkom pravu. *Hellner, J.*, The UN Convention on International Sales of Goods - An Outsider's View, u: *Jayne (ur.)*, *Ius Inter Nationes*, Festschrift für Stefan Riesenfeld, 1983, str. 84.

⁷¹ *Honnold, J.*, Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations Convention, 3rd ed., Kluwer Law International, The Hague (1999), str. 432., dostupno na: <http://www.cisg.law.pace.edu/cisg/biblio/ho71.html>, 19. studenog 2011.

⁷² *Ibid.*, str. 428.

⁷³ *Bennett, T.*, o. c. u bilj. br. 29, str. 518.

⁷⁴ *Honnold, J.*, o. c. u bilj. br. 59, str. 432

Odredbu o pravu na odgodu ispunjenja obveze valja tumačiti u svezi s odredbom čl. 4. toč. b. Konvencije prema kojem se Konvencija ne bavi pitanjem učinaka koje ugovor može imati na pitanje vlasništva nad prodanom robom. Stoga se prema odredbama domaćeg prava ocjenjuje smije li prodavatelj zaustaviti robu u prijevozu i spriječiti predaju robe kupcu⁷⁵. Prodavatelj nije ovlašten dati prijevozniku uputu da ne preda robu kupcu u slučaju kada je kupac prijevozne dokumente prenio na treću osobu koja pak postupa u dobroj vjeri. Prijevoznik nije dužan uvažiti prodavateljev zahtjev za zaustavljanje robe u prijevozu. Zaustavi li prijevoznik robu, izlaže se riziku da kupac prema njemu istakne zahtjev za naknadom štete.

Pravo prodavatelja iz čl. 71. st. 2. Konvencije da zaustavi robu u prijevozu ne dira u pravni odnos kupca i prijevoznika; prodavatelj bi mogao tražiti od kupca da ne poduzima pravne mjere prema prijevozniku. Prodavatelj smije zaustaviti isporuku robe iako kupac drži teretnicu ili raspolaže drugim dokumentima o prijevozu. U tom slučaju bi prodavatelj, radi zaštite prijevoznika, trebao tražiti od kupca da mu preda sve dokumente prijevoza. Kupac je dužan uvažiti prodavateljevo pravo na zaustavljanje isporuke robe. Pokuša li kupac preuzeti robu, postupa nezakonito jer je prodavatelj ovlašten zaustaviti isporuku robe. Kupac odgovara za štetu koja bi tako nastala prodavatelju⁷⁶. Isto vrijedi i u slučaju kad kupac protiv prijevoznika ustane sa zahtjevom za naknadu štete zbog gubitka robe ili štete na robi u prijevozu. Dvojbeno je ima li pravo zaustavljanja isporuke ili pravo na odgodu prednosti pred stečajnim propisima domaćega prava.

Pravo na zaustavljanje isporuke proizvodi pravne učinke samo između prodavatelja i kupca. Kad ugovor uključuje prijevoz robe, nije od značaja koja je ugovorna strana sklopila ugovor o prijevozu uz pretpostavku da je prodavatelj robu predao prijevozniku. Prodavatelj je ovlašten zaustaviti isporuku robe čak i onda kada prodavatelj zahtjeva od svog dobavljača da robu izravno isporuči kupcu ili ako kupac zahtjeva da se roba isporuči izravno njegovim klijentima. Spomenuto pravo se može koristiti kada se roba trebala preuzeti iz prodavateljevih prostorija, uz pretpostavku da je ne preuzimaju kupac ili njegovi punomoćnici. Zaustavljanje robe nije primjereno sredstvo za slučaj kada je prodavatelj dužan kupcu predati robu u kupčevom sjedištu, jer je tada pravo prodavatelja na odgodu ispunjenja važnije pravno sredstvo.

Treći (prijevoznik, skladištar itd.) nije uvijek dužan udovoljiti zahtjevu prodavatelja za zaustavljanjem robe. To pitanje procjenjuje se prema ugovoru koji su treći sklopili s prodavateljem, a primjenjuju se odredbe domaćega prava⁷⁷. Ako je prodavatelj sklopio ugovor o prijevozu, ovlašten je dati upute prijevozniku. Ako prodavatelju ne pripada to pravo temeljem ugovora, mora se osloniti na prijevoznikov dragovoljni pristanak (slaganje s uputama)⁷⁸. Ako je

---

⁷⁵ Bennett, T., o. c. u bilj. br. 29, str. 521.

⁷⁶ Jan, S., o. c. u bilj. br. 40, str. 176.

⁷⁷ Schlechtriem, P., o. c. u bilj. br. 6, str. 87.

⁷⁸ Jan, S., o. c. u bilj. br. 40, str. 176.; Karollus, M., o. c. u bilj. br. 19, str. 90.

kupac imao pravo zahtijevati isporuku od prijevoznika tada prijevoznik koji uvaži prodavateljevo pravo na zaustavljanje odgovara kupcu za nastalu štetu. Naime, iako kupčev ugovor s prodavateljem upućuje na zaključak da se kupac mora suzdržati od isticanja tog zahtjeva, prijevoznik ne može tu okolnost isticati kao prigovor prema kupčevom zahtjevu za naknadu štete. To je dopustivo samo onda kad prodavatelj ovlasti prijevoznika da u svoje ime istakne prodavateljev zahtjev za zaustavljanjem isporuke robe. Načelno treba zaštititi prijevoznika u slučajevima kada bi prodavateljev zahtjev za zaustavljanjem robe mogao imati ozbiljne posljedice za njegovo poslovanje, npr. tako da prodavatelja drži odgovornim za bilo koji trošak koji je nastao zbog kupčevog zahtjeva.

Pravo na zaustavljanje isporuke robe prestaje predajom robe kupcu, njegovom zastupniku (predstavniku) ili drugom agentu ovlaštenom da primi robu. U tu skupinu spada i prijevoznik obavijesti li prodavatelja da preuzima robu u ime kupca, a ne samo u svrhu prijevoza ili ako prijevoznik robu prevozi dalje nakon što je predana kupcu.

Prestanak predstojeće smetnje ispunjenju može dovesti do toga da više ne postoje pretpostavke za korištenje prava na odgodu ispunjenja. Ako je pravo iskorišteno i obavijest poslana drugoj strani, ugovor zadržava izmijenjeni raspored, ali je ugovorna strana koja je zastala sa svojim ispunjenjem ponovno dužna ispuniti svoju obvezu. Ona je dužna „nastaviti“ s ispunjenjem obveze⁷⁹. Isto vrijedi i onda kada druga strana pruži primjereno osiguranje da će obveza biti ispunjena. To vrijedi i za nedospjele obveze⁸⁰.

Pravna sredstva prestaju biti dostupna *ex nunc*, a dužnost da se nastavi s ispunjenjem počinje kada druga strana pruži primjereno osiguranje za ispunjenje vlastite obveze⁸¹. Osiguranje mora biti primjereno prema formi i opsegu ugovorne obveze za čije se ispunjenje pruža. Ne traži se da ta ugovorna strana pruži osiguranje za svaki dodatni trošak koji bi mogao nastati⁸². Ti troškovi uređeni su prema općim pravilima o povredi ugovora. Stoga pravnu narav i opseg osiguranja treba procijeniti uzimajući u obzir ispunjenje koje je postalo dvojbeno, konkretnu opasnost neispunjenja obveze te sadržaj ugovora. Razmatra se kako bi razumna

---

⁷⁹ V. čl. 71. st. 3. Konvencije.

⁸⁰ *Karollus, M.*, o. c. u bilj. br. 19, str. 88.

⁸¹ Ako ugovor sadrži odredbu o ugovornoj kazni, a prodavatelj je sposoban za plaćanje ili je ugovor pojačan jamstvom trećega, riječ je o slučajevima primjerenoga osiguranja za ispunjenje obveze. Nije dostatno ako ugovorna strana samo izrazi spremnost za ispunjenje obveze. *Strub, M. G.*, o. c. u bilj. br. 8, str. 495. Strana lojalna ugovoru dužna je drugu stranu obavijestiti da prihvaća pruženo osiguranje za ispunjenje obveze. U presudi LG München od 6. travnja 2000. (preuzetoj s: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/000406g1.html>, 19. studenog 2011.), sud smatra da je sporazum ugovornih strana o sniženju cijene robe koja ne odgovara ugovoru primjereno osiguranje. Suprotno tom stajalištu, u drugoj presudi, Sud je prihvatio kao primjereno osiguranje prodavateljev dokaz (obećanje) o znatnom poboljšanju kvalitete robe u budućnosti. V. odluku Netherlands Arbitration Institute od 15. listopada 2002., preuzetu s: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/021015n1.html>, 19. studenog 2011.

⁸² Osiguranje se smatra primjerenim ako je razmjerno obvezi ispunjenja za koju se daje. Primjereno osiguranje uključuje i naknadu svih mogućih dodatnih troškova. Procjena o mogućem iznosu dodatnih troškova nije u skladu s pravnom naravi sredstava iz odredbe čl. 71. Konvencije jer je tu riječ o sredstvima privremenoga trajanja. Također, interes je ugovornih strana da se stanje odgode što prije prevlada.

osoba shvatila te okolnosti (čl. 8. st. 3. Konvencije). Ako kupac nije pružio osiguranje, prodavatelj će i dalje koristiti pravo na odgodu, ali tim odredbama ne uređuje se pravo na raskid ugovora⁸³. Dvojbeno je znači li nepružanje osiguranja ujedno i bitnu povredu ugovora. Na to pitanje može se odgovoriti isključivo pomoću kriterija iz čl. 72. Konvencije⁸⁴. Valja ispitati mogu li se tada primijeniti neke druge odredbe: primjerice, smije li prodavatelj postupiti prema odredbi iz čl. 72. st. 2. Konvencije i obavijestiti kupca o namjeri raskida ugovora (što se možda već ispunilo davanjem obavijesti iz čl. 71. st. 3. Konvencije), ili će prodavatelj primijeniti odredbu iz čl. 72. st. 3. Konvencije prema polazištu da je nepružanje osiguranja jednako odbijanju ispunjenja. U zaključku ovog dijela rada utvrđuje se da prodavatelj ne čini povredu ugovora kada, ispune li se pretpostavke iz čl. 71., spriječi predaju robe kupcu. Nije predmet ovog članka pitanje smije li, i pod kojim pretpostavkama prodavatelj provesti to pravo u međunarodnoj kupoprodaji. Spomenute procjene temelje se na načelima drugih pravnih područja (stvarno pravo, prijevozno pravo, stečajno pravo). Vrijedi primijetiti da je prodavatelj ovlašten koristiti pravo zaustavljanja robe u prijevozu čak i onda kada su kupcu već predani dokumenti kojima se stječe pravo vlasništva.

Do sada nije bilo sudskih slučajeva u svezi s odredbom čl. 71. st. 2. Konvencije jer ta odredba ne obvezuje prijevoznika. Najvažnija pitanja u svezi s pravom zaustavljanja robe u prijevozu ne proizlaze iz kupoprodaje već iz drugih područja s kojima to pravo dolazi u kontakt. Primjerice, prema čl. 71. st. 2. Konvencije prodavatelj je morao znati da će kupac u budućnosti povrijediti ugovor i to nakon što je već isporučio robu. Ako je prodavatelj znao za vjerojatnu povredu ugovora prije predaje robe na isporuku, sud će mu uskratiti pravo jer je nastavio s ispunjenjem iako je znao ili mogao znati da kupac neće ispuniti svoju obvezu. Međutim, mnogi slučajevi nisu toliko jasni u praksi. Poznavanje nekih činjenica prije isporuke mogu dati pravni temelj za odgodu ispunjenja prema čl. 71. st. 1. Konvencije, ali dodatni čimbenici koji utječu na odgodu mogu postati vidljivi tek nakon isporuke. Stoga se prodavatelj smije pozivati na nove činjenice i nakon predaje robe prijevozniku. Nadalje, prema načelima prava prijevoza, kupac će u jednom trenutku steći pravo zahtijevati isporuku. Konvencija međutim dopušta prodavatelju presresti robu prije predaje kupcu ili njegovom predstavniku, pa čak i onda kad je prodavatelj izgubio posjed robe. Odredba čl. 71. st. 2. Konvencije dopušta prodavatelju ponovo steći posjed, pa i onda kada je prodavatelj izgubio

---

⁸³ Drugo je pitanje može li se odbijanje ugovorne strane da pruži primjereno osiguranje (čl. 71. st. 3. Konvencije) izjednačiti po pravnim učincima s izjavom ugovorne strane da neće ispuniti svoje obveze (čl. 72. st. 3. Konvencije). O tom problemu v. kod *Nicholas, B.*, *The Vienna Convention on International Sales Law*, 105 L.Q.R. (1989), str. 234. Slično *Strub, M. G.*, o. c. u bilj. br. 8, str. 484.

⁸⁴ Tako *Karollus, M.*, o. c. u bilj. br. 19, str. 89. Suprotno stajalište *Ziegel, J. S.*, o. c. u bilj. br. 33, pog. 9, str. 9. i dalje, koji okolnost nepružanja primjerenog osiguranja smatra indicijom, a ne konačnim dokazom. Okolnost da ugovorna strana nije pružila primjereno osiguranje samo je jedan od kriterija po kojem se procjenjuje izvjesnost nastanka bitne povrede ugovora u budućnosti iz čl. 71. st. 2. Konvencije. Spomenutom pitanju moguće je pristupiti i drugačije: prema odredbama Američkoga UCC-a, nepružanje primjerenoga osiguranja u roku 30 dana stvara neoborivu presumpciju da dužnik odbija ispuniti svoju obvezu. *Vidi* odredbu S. 2-711. b) UCC-a. (Američki Uniform Commercial Code 2010-2011, preuzet s: <http://www.law.cornell.edu/ucc/ucc.table.html>, 19. studenog 2011.).

pravo na kontrolu i posjed robe.

Kod ugovora o kupoprodaji prodavatelj se obvezuje prenijeti vlasništvo kupljene robe na kupca. Pravo kupoprodaje ništa ne govori o tome kako se prenosi vlasništvo. Nacionalni pravni sustavi razvili su svoja pravila o prijenosu vlasništva: neki sustavi prednost daju ugovornim odredbama dok drugi za prijenos vlasništva propisuju korištenje dokumenata o vlasništvu ili predaju robe u posjed. U velikom broju slučajeva vlasništvo nad robom je preneseno na kupca i prije isporuke. Stoga je pravno sredstvo zaustavljanja robe u prijevozu usmjereno protiv ugovorne strane koja je postala njen vlasnik. Taj zaključak otvara brojna pitanja, primjerice, kako će se odredba čl. 71. st. 2. Konvencije primijeniti na kupca koji je postao vlasnik robe, je li tada riječ o ništetnosti pravnog posla prijenosa vlasništva te prenosi li se vlasništvo ponovo na prodavatelja ili on stječe neko drugo pravo (npr. zalog).

6. TRAJANJE PRAVA IZ ČL. 71. KONVENCIJE

Pravo na odgodu ispunjenja obveze ili pravo na zaustavljanje robe koja je već predana prijevozniku nastaje čim postane vidljivo da jedna ugovorna strana neće ispuniti bitan dio svojih ugovornih obveza. Primjena tih prava počiva na prognozi o budućim događajima, ali prema sadašnjim okolnostima te uzimajući u obzir i ranije ponašanje druge ugovorne strane. Konvencija navodi pravne pretpostavke za odgodu ispunjenja obveze plaćanja ili za zaustavljanje robe u prijevozu, ali ne uređuju kolika je maksimalna dužina trajanja spomenutog stanja odgode. Pruži li ugovorna strana koja nije ispunila obvezu primjereno osiguranje da će to učiniti u budućnosti, druga strana više nije ovlaštena na odgodu članak 71. stavak 3. Konvencije. Okolnost da nema vremenskog ograničenja za trajanje odgode upućuje na zaključak da bi takvim postupanjem faktički nastupio raskid ugovora, a to nije svrha te odredbe.

Strana koja je odgodila ispunjenje svoje ugovorne obveze dužna je nastaviti s ispunjenjem obveze pruži li druga strana dostatno (primjereno) osiguranje kao što su primjerice bankarska garancija, zalog ili jamstvo⁸⁵. Osiguranje mora biti takvo da strana lojalna ugovoru zna da može ispuniti svoju obvezu bez bojazni da će zbog toga u budućnosti morati podizati zahtjev za naknadu štete. Ono mora prema svom iznosu odgovarati vrijednosti robe ili iznosu naknade štete u svezi s budućom povredom ugovora. Strana koja je dužna pružiti osiguranje odabire njegov oblik, ali nije dostatno da samo obeća drugoj strani pružiti osiguranje. Ne pruži li se primjereno osiguranje, strana lojalna ugovoru nije automatski ovlaštena na raskid ugovora, ali je ponašanje ugovorne strane indicija o njenoj namjeri i upućuje na zaključak da bi mogla nastati bitna povreda ugovora. Ne slože li se ugovorne strane u svezi s pitanjem o primjerenosti osiguranja, o tome će odlučiti sud⁸⁶.

Pitanje o primjerenosti osiguranja ovisi o okolnostima koji ukazuju na opasnost

---

⁸⁵ Tako *Bennett, T.*, o. c. u bilj. br. 29, str. 529.

⁸⁶ *Ibid.*, str. 522.

ne ispunjenja obveze. Sredstvo osiguranja mora biti takvo da tu opasnost otkloni. U slučaju kada se opasnost sastoji u tome da kupac nije plaćao o dospijeću svoje obveze, primjereno je osiguranje ako dokaže da je nakon toga nastavio uredno, u roku ispunjavati svoje obveze. Ako se obveza nije mogla ispuniti zbog štrajka, treba pružiti dokaz da je s radnicima postignut sporazum. U slučaju kada jedna strana nije bila voljna ispuniti svoje obveze, naknadna izjava dužnika da je sada spreman ispuniti obveze smatrat će se primjerenim osiguranjem.

Primjerenost osiguranja uvijek se ocjenjuje prema konkretnim okolnostima slučaja. U nekim slučajevima dostatna je dužnikova izjava da namjerava ispuniti obvezu. U drugim slučajevima, razumno je za očekivati da vjerovnik traži i dodatni dokaz o dužnikovoj sposobnosti za ispunjenje ugovorne obveze. Primi li ugovorna strana koja je ovlaštena na odgodu osiguranje od druge strane, dužna je nastaviti s ispunjenjem obveze. O tome mora obavijestiti drugu stranu izjavom kojom prihvaća osiguranje i u kojoj navodi da će nastaviti s ispunjenjem obveze.

Opravdana odgoda ispunjenja obveze prema Konvenciji nije povreda ugovora, te ne daje drugoj strani pravo na raskid ugovora. Protekom vremena pravna sredstva iz odredbe čl. 71. Konvencije, te njihovi pravni učinci, neće prerasti u pravo na raskid jer to Konvencija ne propisuje. Međutim, obično neispunjenje obveze može s vremenom prerasti u bitnu povredu ugovora i time postati temelj za raskid ugovora⁸⁷. Strana lojalna ugovoru smije izjaviti raskid ako nastanu pretpostavke za bitnu povredu ugovora prema odredbi iz čl. 25. Konvencije i pretpostavke za buduću povredu ugovora uređene odredbom čl. 72. Konvencije.

Neopravdana odgoda ima ozbiljne učinke na ugovornu stranu koja je poduzela tu mjeru. Uzevši u obzir konvencijsko načelo o pravu na punu naknadu štete, te pravu na svakodobnu dostupnost svih pravnih sredstava, zlorporaba prava na odgodu i prava zaustavljanja robe u prijevozu može predstavljati povredu ugovora. Takva povreda daje drugoj strani pravo na raskid ugovora ako su se ispunile pretpostavke iz odredbe čl. 72. Konvencije. Neopravdana odgoda ispunjenja najčešće je jasan znak (pokazatelj) drugoj strani da neće dobiti ono što je opravdano očekivala od ugovora (vidi čl. 25. Konvencije).

7. OBAVIJEST

Prije nego ugovorna strana odgodi ispunjenje svojih ugovornih obveza, o tome bez odgode (odmah) mora obavijestiti drugu ugovornu stranu. Standard obavještanja razlikuje se u čl. 71. st. 2. i st. 3. Konvencije⁸⁸, jer prema čl. 72. st. 2. Konvencije, traži se pružanje razumne, prethodne obavijesti drugoj strani samo dopuštaju li to vremenski rokovi ili izjavi li druga strana da neće ispuniti obvezu, dok prema čl. 71. st. 3. Konvencije treba odmah i u svim slučajevima obavijestiti

---

⁸⁷ V. presudu OG Düsseldorf od 14. siječnja 1994., dostupnu na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/940114g1.html>, 11. studenog 2011.

⁸⁸ Tako *DiMatteo, L., Dhooge, L.*, The Interpretive Turn in International Sales Law: An Analysis of Fifteen Years of CISG Jurisprudence, 34 *Northwestern Journal of International Law and Business* (Winter 2004); str. 411.

drugu stranu o odgodi⁸⁹. Odredba samo uređuje sadržaj i jasnoću obavijesti, a ne i način obavještanja⁹⁰. Odredba čl. 27. Konvencije uređuje pravne učinke slanja obavijesti. Spomenuti učinci nastupaju u trenutku slanja, a ne tek u trenutku primitka obavijesti, osim ako ugovorne strane nisu ugovorile drugačije (čl. 6. Konvencije)⁹¹. Dvojbeno je što se smatra dostatnim obavještanjem prema pretpostavkama iz čl. 27. Konvencije. Svaka obavijest, zahtjev ili drugi oblik komunikacije mora se priopćiti što je moguće prije i sredstvima koja su primjerena konkretnim okolnostima slučaja⁹². Spomenuti članak ne navodi jasne kriterije o tome koja sredstva obavještanja treba koristiti.

Formu (oblik) načina obavještanja valja prvenstveno odrediti temeljem ugovornih odredbi te prakse među ugovarateljima⁹³. Treba uzeti u obzir i okolnost da strane u ugovoru nisu uredile pitanje obavještanja, namjeru ugovornih strana kao i sveukupne okolnosti i činjenice⁹⁴. Primjerena sredstva obavještanja su telefonski poziv, slanje fax poruke ili e-maila na službenu adresu. Pošiljatelj mora uzeti u obzir ugovor, ali i sve dodatne čimbenike koji mogu utjecati na obavijest jer nisu sva sredstva obavještanja uvijek primjerena okolnostima.

Valja uzeti u obzir sjedište i tehničke mogućnosti primatelja. Elektronska pošta nije primjereno sredstvo obavještanja adresata u državama u kojima takav sustav nije razvijen (ili je nepouzdan)⁹⁵. Glavni kriterij odabira sredstva komunikacije jest da ono mora biti razumno (primjereno), a prema okolnostima slučaja. Nadalje, nije dostatno da je obavijest poslana; trebalo bi utvrditi je li je druga strana primila. Slanje fax poruke, a bez provjere automatske obavijesti o primitku ne znači da je rizik u svezi s obavještanjem prešao na drugu ugovornu stranu (adresata)⁹⁶. U slučajevima kada je postalo očito da adresat nije primio dokumente, pošiljatelj ih mora ponovno na isti način poslati ili promijeniti sredstvo obavještanja. Odredbama iz čl. 27. Konvencije uređuje se pitanje rizika u svezi sa slanjem obavijesti, ali ne i njen sadržaj. Iako je sadržaj obavijesti ključan za razumijevanje, to ne utječe na ocjenu o primjerenosti načina obavještanja

---

⁸⁹ U presudi LG Berlin od 15. rujna 1995., sud drži da je odbijanje prihvata isporuke zajedno s ponudom da se roba vrati, dostatna obavijest u smislu čl. 71. st. 3. Konvencije. Dostupno na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/940915g1.html>, 11. studenog 2011.

⁹⁰ V. presudu LG Stendal od 12. listopada 2000., dostupnu na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/001012g1.html>, 11. studenog 2011.

⁹¹ V. presudu OG Naumburg od 27. travnja 1999., dostupnu na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990427g1.html>, 11. studenog 2011.

⁹² V. čl. 71. st. 3. Konvencije. Usp. presudu AG Frankfurt od 31. siječnja 1991., dostupnu na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/910131g1.html>, 11. studenog 2011.

⁹³ V. čl. 6. i 8. Konvencije.

⁹⁴ V. presudu OG Hamm od 8. veljače 1995., dostupnu na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950208g3.html>, 11. studenog 2011.

⁹⁵ Također, pošiljatelj bi trebao koristiti kurirsku službu u zemljama koje nemaju pouzdanu poštansku uslugu. Pošiljatelj treba reagirati na konkretne okolnosti. Ako je poštanska služba u štrajku, pošiljatelj treba koristiti drugo sredstvo obavještanja, kako bi otklonio rizike u svezi s isporukom robe.

⁹⁶ V. presudu LG Kassel od 15. veljače 1996., dostupnu na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/960215g1.html>, 11. studenog 2011.

konkretnim okolnostima. Moguće je da adresat ne razumije sadržaj obavijesti. Tada je riječ o pitanju valjanosti i učinkovitosti obavijesti, a ne o pitanju opravdanosti slanja obavijesti⁹⁷.

Pravo na odgodu stupa na snagu valjanim slanjem obavijesti drugoj strani uz pretpostavku da su se ispunile ostale pretpostavke iz odredbe čl. 71. Konvencije. Propust da se drugu stranu obavijesti nema za posljedicu gubitak prava ugovorne strane na odgodu ispunjenja, ali može dovesti do odgovornosti za štetu koja je time nastala drugoj strani⁹⁸. Okolnost da kupac nije platio cijenu prodavatelja ne oslobađa dužnosti slanja kupcu obavijesti o odgodi⁹⁹. Nedostaci u obavještanju, kao i neopravdana odgoda ispunjenja, za posljedicu imaju odgovornost pošiljatelja: na njemu je teret dokaza da je obavijest poslana pravovremeno i na primjeren način, uzevši u obzir okolnosti slučaja¹⁰⁰.

8. ZAKLJUČAK

Odredbe Konvencije kojima se uređuje slučaj predstojeće (buduće) povrede ugovora otvaraju brojna pitanja. Nepoželjno je da se ugovornu stranu oslobodi dužnosti ispunjenja obveza čim posumnja da bi druga strana mogla povrijediti ugovorne obveze u budućnosti. Međutim, valja urediti pravila za slučajeve kada je izvjesno da bi mogla nastati povreda ugovora. Tada nije opravdano očekivati (tražiti) od strane lojalne ugovoru da nastavi ispunjavati svoje ugovorne obveze jer bi joj mogao nastati nenadoknadiivi gubitak. Ne smije se zaboraviti da je okolnost nastanka buduće (predstojeće) povrede ugovora pretpostavka za korištenje prava na odgodu ispunjenja, ali i prava na raskid ugovora. Te odredbe valja razlikovati jer se pravom na odgodu ispunjenja ugovorne strane koriste onda kad se nisu ispunile pretpostavke za korištenje prava na raskid ugovora (povreda ugovora još nema značajke „bitne“ povrede ugovora iz čl. 25. Konvencije).

Strana koja odgađa ispunjenje obveze dužna je o tome obavijestiti drugu stranu. Ona nije dužna i prije odgode ispunjenja o svojoj namjeri obavijestiti drugu stranu

---

⁹⁷ *Usp.* čl. 8. i 9. Konvencije. Također v. presudu OG Hamm od 8. veljače 1995., dostupnu na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/950208g3.html>, 11. studenog 2011.

⁹⁸ Tako *DiMatteo, L., Dhooge, L.*, o. c. u bilj. br. 88, str. 417. V. i presudu AG Frankfurt od 31. siječnja 1991., dostupnu na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/910131g1.html>, 11. studenog 2011. Sud smatra da se pravo na odgodu ne može koristiti ako drugoj strani nije poslana obavijest. Stoga je tužitelj bio dužan tuženiku nadoknaditi štetu u obliku izgubljene dobiti. Propust da se drugu ugovornu stranu obavijesti i odgodi ispunjenje, razlog je za pobijanje takve odluke o odgodi.

⁹⁹ V. presudu LG Stendal od 12. listopada 2000., dostupnu na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/001012g1.html>, 11. studenog 2011. Ugovorna strana koja zastaje s vlastitim ispunjenjem, mora o tome bez odgode obavijestiti drugu ugovornu stranu (čl. 71. st. 3. Konvencije). Čim je donijela odluku o odgodi, dužna je odmah o tome obavijestiti drugu stranu, što uobičajeno znači da drugoj strani treba poslati obavijest prema čl. 27. Konvencije. Kupac nije dao takvu obavijest. Okolnost da kupac nije platio kupovnu cijenu ne zamjenjuje dužnost obavještanja o okolnosti da je odgođeno plaćanje kupovne cijene sve dok druga strana ne ispuni svoju obvezu. Kako kupac nije obavijestio prodavatelja o odgodi, nema pravo koristiti se tim pravom.

¹⁰⁰ V. presudu AG Kehl od 6. listopada 1995., dostupnu na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/951006g1.html>, 11. studenog 2011. Također v. i presudu OG Naumburg od 27. travnja 1999., dostupnu na: <http://cisgw3.law.pace.edu/cases/990427g1.html>, 11. studenog 2011.

ako to prema okolnostima nije moguće. Konvencija navodi primjere kada je odgoda ispunjenja opravdana. To je slučaj kada postane vidljivo (očito) da druga strana neće ispuniti bitan dio svojih obveza zbog ozbiljnog nedostatka sposobnosti za izvršenje ili kreditne sposobnosti ili zbog njezina ponašanja u pogledu priprema za izvršenje ugovora. U slučaju kada se opasnost neisplate cijene pokazala nakon što je roba već predana prijevozniku, prodavatelj je ovlašten spriječiti predaju robe kupcu (čl. 71. st. 2. Konvencije). Prema odredbi iz čl. 58. st. 2. Konvencije, ako je ugovorom predviđen prijevoz robe, prodavatelj može otpremiti robu uz uvjet da roba ili dokumenti na temelju kojih se robom može raspolagati neće biti predani kupcu dok ne isplati cijenu. Stoga će se prodavatelj koristiti pravom zaustavljanja robe u prijevozu iz čl. 71. st. 2. Konvencije samo onda kad isporuka nije uvjetovana dužnošću isplate cijene. Ta odredba ograničena je na uzajamna prava prodavatelja i kupca u svezi s robom. Prijevoznik nije dužan postupiti po prodavateljevoj uputi da kupcu ne preda robu. Posjeduje li kupac dokument kojim stječe pravo na robu, prijevoznik će odgovarati za nastalu štetu. To je glavni razlog zbog kojeg se pravo iz čl. 71. st. 2. Konvencije još nije pojavljivalo u sudskoj praksi. Pravo prodavatelja na zaustavljanje robe u prijevozu (sprječavanje predaje robe kupcu) treba tumačiti i u svezi s čl. 4. toč. b) Konvencije prema kojem se ona ne odnosi na učinak što bi ga ugovor mogao imati na vlasništvo prodane robe. Iz toga proizlazi zaključak da se pitanje stjecanja stvarnih prava na robu uređuje propisima domaćeg prava.

Nadalje, pravna sredstva iz čl. 71. i čl. 72. Konvencije koriste se samo onda kada je *nakon* sklapanja ugovora postalo vidljivo (ili jasno) da druga strana neće ispuniti svoju obvezu. Ugovorna strana nije ovlaštena koristiti se spomenutim sredstvima ako je i prije sklapanja ugovora znala (ili mogla znati) da druga strana neće ispuniti bitan dio svojih obveza.

U praksi, strana lojalna ugovoru mora procijeniti jesu li nastale pretpostavke za odgodu ispunjenja obveze ili pak pretpostavke za raskid ugovora. Ta je procjena redovito subjektivne naravi. S obzirom na okolnost da druga strana može otkloniti stanje odgode pružanjem osiguranja za ispunjenje obveze, rasprava o prognozi budućeg ponašanja ugovornih strana svodi se na pitanje je li osiguranje primjereno obvezi za čije se ispunjenje daje. Ako se ugovorne strane o tom pitanju ne mogu složiti, odlučuje sud. Osiguranje je redovito primjereno ako se njime otklanja opasnost neispunjenja obveze, što se procjenjuje prema okolnostima slučaja. Primjerice, ako jedna strana izjavi da neće ispuniti obvezu, za osiguranje je dostatna njena kasnija izjava da će obvezu ipak ispuniti. Takva izjava se u drugim okolnostima ne smatra primjerenim osiguranjem.

Ako strana lojalna ugovoru koja je odgodila vlastito ispunjenje obveze prihvati sredstvo osiguranja, o tome bez odgode mora obavijestiti drugu stranu te je dužna nastaviti s ispunjenjem. Tada je, po prirodi stvari, potrebno rokove ispunjenja prilagoditi novim okolnostima.

Ako nakon odgode duga strana ne pruži primjereno osiguranje, to još uvijek ne znači da je nastupila bitna povreda ugovora iz čl. 72. U svezi s čl. 25. Konvencije.

Ipak propust da se pruži primjereno osiguranje pouzdan je pokazatelj da će u budućnosti nastati bitna povreda ugovora. U svakom slučaju, strana lojalna ugovoru može izjaviti raskid ugovora po proteku roka za ispunjenje obveze (čl. 49. i čl. 64. Konvencije) i istaknuti zahtjev za naknadu štete (čl. 74. Konvencije).

CONTRACTUAL PARTIES' RIGHT TO POSTPONE OBLIGATIONS AND THE SELLER'S RIGHT TO STOP GOODS BEING TRANSPORTED ACCORDING TO THE UNITED NATIONS' CONVENTION ON CONTRACTS FOR THE INTERNATIONAL SALE OF GOODS

The issue of future breach in contract in buying and selling in cases where the presumptions for the application of the United Nations' Convention on Contracts for the International Sale of Goods (Vienna Convention) have been fulfilled is discussed in this paper. This Convention in the case of future breach of contract regulates the legal remedies of postponement of fulfilling contractual obligations, stopping goods being transported (a right that can only be used by the buyer) and termination of contract. Whether the presumptions have been fulfilled for using the above mentioned legal remedies needs to be determined. That question is particularly significant because the use of such remedies without justification can result in breach of contract.

Key words: *United Nations' Convention on Contracts for the International Sale of Goods, obligations of buyer and seller, future breach of contract, postponement of fulfilment of obligation, termination of contract*

LITERATURA

Bennett, T. u: Commentary on the International Sales Law: The 1980 Vienna Sale Convention, Bianca/ Bonell (ur.), Milan: Giuffre, 1987, str. 513. i dalje.

Enderlein, F.; Maskow, D., International Sales Law: United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Oceana Publication, 1992.

Flesch, K., Der Irrtum über die Kreditwürdigkeit des Vertragspartners und die Verschlechterungseinrede, Anwendbarkeit des BGB neben dem UN- Kaufrecht (CISG), BB 1994, str. 873. i dalje.

Flechtner, H. M., The Several Texts of the CISG in a Decentralized System: Observations on Translations, Reservations and other Challenges to the Uniformity Principle in Article 7(1), 17 Journal of Law and Commerce (1998), str. 187. i dalje.

Hellner, J., The UN Convention on International Sales of Goods - An Outsider's View, u: Jayme (ur.), Ius Inter Nationes, Festschrift für Stefan Riesenfeld, 1983, str. 71. i dalje.

Henninger, M., Die Frage der Beweislast im Rahmen des UN-Kaufrechts, Munich: VVF, 1994.

Honnold, J., Uniform Law for International Sales under the 1980 United Nations

Convention, 3rd ed., Kluwer Law International, The Hague, 1999.

Jan, S., Die Erfüllungsverweigerung im deutschen und in UN-Kaufrecht, Frankfurt am Main: Lang, 1992.

Jung, R., Die Beweislastverteilung im UN-Kaufrecht, Frankfurt am Main: Lang, 1996.

Karollus, M., Judicial interpretation and application of the CISG in Germany 1988-1994, 1 Rev CISG, 1995, str. 51. i dalje.

Lando, O., Beale, H., Principles of European contract Law, Parts I and II, Kluwer Law International, 2000.

Loewe, R., Der Übereinkommensentwurf der Vereinten Nationen über die Verjährung in internationalen Kaufsachen, u: von Caemmerer (ur.), Festschrift für Pan. J. Zepos anlässlich seines 65. Geburtstages, vol. II, Athen/Freiburg/Köln: Katsikalis, 1973.

Lookofsky, J., The 1980 United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Herbots/ Blanpain (ur.), Suppl. 29 International Encyclopaedia of Laws - Contracts, Kluwer Law International, 2000.

Nicholas, B., The Vienna Convention on International Sales Law, 105 L.Q.R. (1989), str. 201. i dalje.

Petrić, S., Uvod u Načela europskog ugovornog prava, Zbornik Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci, 29 (2008), 1, str. 335. i dalje.

Scheifele, B., Die Rechtsbehelfe des Verkäufers nach deutschem und UN- Kaufrecht, Rheinfelden: Schäuble, 1986, str. 160. i dalje.

Schlechtriem, P., Einheitliches UN-Kaufrecht. Das Übereinkommen der Vereinten Nationen über internationale Warenkaufverträge – Darstellung und Texte, Tübingen: Mohr, 1981, str. 84. i dalje.

Schlechtriem, P., Uniform Sales Law - The UN-Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Manz: Vienna, 1986.

Seliazniova, T., Prospective Non-Performance or Anticipatory Breach of Contract, 24 Journal of Law and Commerce (2004), str. 111. i dalje.

Shen, J., Declaring the Contract Avoided: The U.N. Sales Convention in the Chinese Context, New York International Law Review, Vol. 10, No. 1, New York State Bar Association (Winter 1997), str. 7. i dalje.

Strub, M. G., The Convention on International Sale of Goods: Anticipatory Repudiation Provisions and Developing Countries, 38 Int'l & Comp LQ, 1989, str. 475. i dalje.

Treitel, G. H., Remedies for Breach of Contract. Courses of action open to the party aggrieved, u: David/ von Mehren (ur.), International Encyclopedia of Comparative Law, vol. VII: Contracts in General, Tübingen: Mohr, 1989, str. 246. i dalje.

Vilus, J., Provisions common to the Obligation of the Seller and the Buyer, u: Šarčević/ Volken (ur.), Dubrovnik Lectures, 1985, New York: Oceana, 1986, str. 239. i dalje.

Ziegel, J. S., u: Galston/ Smit (ur.), International Sales: The United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Juris Publishing, Matthew Bender, 1984.